

Abstrakt

Předkládaná disertační práce se věnuje Mišimovi Jukiovi a způsobu, jakým tento autor, jehož mysl především v posledním desetiletí života zaměstnávaly úvahy o nedokonalosti lidského jazyka, vyjadřoval to, co nedokázal nebo nechtěl sdělit explicitně. V práci vycházím z metafory čtyř řek vlévajících se do Moře hojnosti, jednoho z aridních měsíčních moří, kterou spisovatel krátce před svou smrtí použil pro svůj ‚rozporuplný‘ život. Čtyři řeky, jejichž vody splynuly v Mišimově závěrečném díle, grandiózní tetralogii *Moře hojnosti*, představovaly čtyři oblasti autorova života, z nichž mu každá umožňovala vyjadřovat své ideje a pocity poněkud odlišným způsobem. Řeka *Psaní* zastupovala jeho beletrii, řeka *Scéna* odkazovala k dramatické tvorbě a hereckým aktivitám, řeka *Tělo* zdůrazňovala roli kulturistiky a dalších sportovních aktivit v jeho životě a řeka *Činy* dokumentovala to, jak se ze změkčilého spisovatele stal ‚muž činu‘.

První část práce je věnována Mišimovu pohledu na verbální komunikaci. Mišima, uznávaný dramatik a spisovatel, věnoval větší část svého života usilovné práci na svých románech, povídkách, hrách a esejích, přesto byl ale jeho vztah ke slovům značně ambivalentní. Na jedné straně si spisovatel rád se slovy pohrával a jeho styl byl oceňován pro svou jasnost, jemnost, bohatou slovní zásobu a figurativní jazyk, a tak byl již na počátku své literární kariéry označován za nejnadanějšího poválečného japonského autora. Na straně druhé se ale téma jazyka jako bariéry stalo jedním z hlavních motivů Mišimova psaní. Mnozí z jeho hrdinů, dokonce i ti, kteří dokážou používat jazyk tak dokonale, jako samotný Mišima, selhávají, když se snaží sdělovat své pocity a ideje. V posledním desetiletí svého života pak spisovatel opakovaně vyjadřoval své pochybnosti o jazyku i v teoretických pojednáních.

Ve druhé části práce propojuji Mišimův pohled na slova s jeho zdůrazňováním významu činů a těla v lidské komunikaci. Vycházím zde především z jeho teoretických pojednání, jejichž závěry konfrontuji s poznatky získanými z analýzy jeho beletristické a dramatické tvorby. Zohledňuji však také jeho veřejně prezentované činy a postoje i význam sportovních aktivit, zvláště kulturistiky, v jeho životě. Toto zkoumání je teoreticky podepřeno především poznatky z oblasti filozofie jazyka, pozornost ale věnuji také tradičnímu japonskému postoji ke slovům, který po staletí ovlivňoval zejména zenový buddhismus, a nihilisticky zaměřeným autorům, již ovlivnili Mišimův styl i výběr témat.

Ve třetí části se zaměřuji na obraznost v Mišimově beletristické tvorbě a její analýzu. Shrnuji zde nejprve názory na obrazné výrazy, které se vyvíjely od starověku do současnosti.

Teoretické poznatky poté aplikuji na rozbor metaforických výrazů v povídkách *Cigareta a Moře v záři zapadajícího slunce* a v románu *Zlatý pavilon*. Při analýze metaforických výrazů se opírám především o poznatky kognitivních věd, Mišimovu metaforiku tak analyzuji z hlediska smyslového vnímání, sfér, z nichž autor metaforické výrazy čerpá, a prostorového začlenění metaforických výrazů. Pozornost věnuji také metaforice postav a poselstvím, která spisovatel do svých děl vložil.

Poslední část práce je věnována sdělení, které je skryto v Mišimově sebevraždě. V této části vycházím ze spisovatelova pojetí *kanši*, tedy dobrovolné smrti, která je vyjádřením silného protestu vůči autoritám, a z Mišimova pohledu na poválečný vývoj japonské společnosti. Věnuji se však také implicitním sdělením skrytým v Mišimově díle, poněvadž i v umělcově *seppuku* lze nalézt nihilistický pohled na svět, snahu vytvořit z vlastního života legendu, fascinaci smrtí, masochistické sklony a další aspekty, které jsou zachyceny ve spisovatelově tvorbě. Zohledňuji ovšem i poznatky, k nimž dospěli badatelé, kteří se věnují výzkumu Mišimovy tvorby a života.

Klíčová slova:

Mišima Jukio, japonská literatura, filozofie jazyka, metafora, obraznost, sebevražda